

Alarmistički mitovi o globalnom zagrevanju

Skoro svakog dana sa ekrana i novinskih stubaca zasipa nas prava lavina katastrofičkih prognoza u vezi sa budućnošću planete: globalno zagrevanje je uzelo do sada neviđene razmere, lednici se tope, temperatura raste enormnom brzinom, životinjske i biljne vrste nestaju, uragani su sve češći i sve jači, a poplave i suše sve drastičnije. A za celu ovu kalvariju je kriv – čovek. Ipak, kako se projekcije pomeraju u budućnost, katastrofičari nastupaju sve ubeđenije, a što je budućnost dalja – to je izvesnost katastrofe veća: ako se “ovako nastavi”, za 100 godina ćemo skoro izumreti kao vrsta, nivo mora će porasti 2 metra i pola Holandije, Njujork ili Šangaj će biti potopljeni, zarazne bolesti će se proširiti na teritorije na kojima ih nikad nije bilo, itd, itd... Propagandni film *Inconvenient truth*, američkog političara *Al Gora*, pun naučnih poluistina, sumnjivih predviđanja i čak otvorenih krivotvorenja činjenica, ali izrazito alarmistički i apokaliptički po tonu, postao je pravi hit na Zapadu, oborivši rekorde gledanosti Ben Hura, i na kraju dobivši Oskara za dokumentarni film.

Katastrofička upozorenja ekološkog pokreta imaju, naravno, dugu predistoriju. Njih smo mogli da slušamo kroz dobar deo 20. veka. Ta predviđanja su u prošlosti po karakteru bila vrlo različita, ali konstanta je uvek bila ideja da je smak sveta blizu, da je čovek za to odgovoran, i da ako ne zaustavimo dalji industrijski razvoj, divljanje ljudske pohlepe i težnje za profitom – osuđeni smo na kolektivnu propast. Ko bi se još setio histerije kiselih kiša iz 1970-ih; ili histerije globalnog zahlađenja takođe iz 1970-ih godina (da, verovali ili ne – globalnog zahlađenja), po kojoj ćemo ući u ledeno doba zato što čovek emituje enormne količine sulfata i aerosola u atmosferu, koji snižavaju temperaturu. Autor ove teorije je bio *Stiven Šnajder*, isti onaj naučnik koji će krajem 1980-ih godina, ironično, prvi izaći sa teorijom globalnog zagrevanja kao posledice enormnih emisija gasova staklene bašte od strane industrije. Dalje, setimo se samo prognoza Rimskog kluba iz ranih 1970-ih, da će do početka 21. veka na Zemlji biti preko 12 milijardi ljudi ili da će se rezerve nafte i uglja iscrpeti do kraja 20. veka. A onda su usledile slične prognoze da nafte i uglja ima koliko hoćete, jer su “potrebni” da bi se sačuvala pretpostavka o sagrevanju fosilnih goriva u narednih 100 godina kao uzroka katastrofalnog zagrevanja. Ili prognoze da će šume nestati (a njih je više danas nego pre 100 godina). Ili ko još pamti priče strave i užasa od kojih se do pre neku godinu nije moglo živeti na TV – o širenju ozonskih rupa i masovnom umiranju od raka kože? Skoro da ste imali utisak da je svako izlaganje Suncu ravno samoubistvu. I odjednom, sve je nestalo.

NIJEDNA od ovih katastrofičkih prognoza se nije ostvarila!!! Zašto bismo onda danas verovali da će se planeta zagrejati i do čak 6 stepeni Celzijusa do 2100. godine, kako nas plaše birokrate UN i pripadnici ekološkog pokreta???

Globalno zagrevanje i klimatske promene

Globalno zagrevanje je dosta žilava i vitalna ekološka moda koja traje od kraja 1980-ih, kada su se, zajedno sa izveštajima o zagrevanju planete poslednjih decenija, prvi put pojavile i projekcije velikog *budućeg* porasta temperature. Naučnici koji su 1970-ih godina uglavnom upozoravali na trend globalnog zahlađenja, od kraja 1980-ih su potpuno promenili orijentaciju ka novootkrivenoj “toplotnoj” katastrofi. U koaliciji sa ekološkim grupama za pritisak, vladinim agencijama uvek voljnim da prošire svoju ulogu u ekonomiji, i intelektualcima očajnički željnim neke nove teorije o “tržišnoj grešci” i novog povoda za ostrakizam biznisa, oni su počeli da šire strahove od neizbežnog i potencijalno katastrofalnog globalnog zagrevanja koje izaziva industrija sagorevanjem fosilnih goriva. Ta kampanja je prerasla brzo u pravu histeriju u kojoj naučni argumenti više nisu imali mnogo uticaja, a ključnu ulogu su preuzele pažljivo medijski plasirane apokaliptičke litanije. I sami naučnici koji su sebe pronašli u propovedanju ove litanije od samog starta su bili načisto s tim da se čisto naučnim argumentima ne može dokazati da je zagrevanje potencijalno katastrofalno (u stvari, za 150 godina ono je iznosilo nešto više od pola stepena Celzijusa), a još manje da je čovek za njega kriv, a tek najmanje da se proširivanjem političke kontrole privrede i ljudskih života ono može izbeći. Sam *Stiven Schneider* ovako je opisao ulogu naučnika u širenju histerije globalnog zagrevanja: “*Da bismo zao-kupili imaginaciju javnog mnjenja... mi moramo da iznosimo pojednostavljena i dramatična tvrđenja, što manje pominjući sumnje koje imamo. Svako za sebe mora da odredi pravi balans između efikasnosti i poštenja*“. Dakle, malo nauke, malo propagande, a koliko čega – to je na svakom pojedincu da za sebe odluči, ali sa uputstvom da bi bilo kakve sumnje u katastrofičke prognoze trebalo “što manje pominjati”. A da je ova propagandna taktika uglavnom uspela potvrđuje *James Hansen*, takođe jedan od najprominentnijih naučnika alarmista, pre nekog vremena u svojoj sledećoj izjavi: *Naglasak na ekstremnim scenarijima možda je bio opravdan ranije dok javnost i političari nisu bili svesni problema globalnog zagrevanja. Danas su nam potrebni objektivni modeli uticaja na klimu koji su u skladu sa sadašnjim okolnostima*“. Dakle, ne moramo više da lažemo i izmišljamo alarmantne scenarije da bi preplašili javnost i političare; poverovali su nam! Sada možemo da počnemo da se bavimo i naukom.

Tokom 1990-ih globalno zagrevanje je bilo glavni argument koji je korišćen kao opravdanje između ostalog i donošenja Kjoto protokola kojim bi trebalo da se smanji emisija gasova staklene bašte sa ciljem da se snizi temperatura na Zemlji i izbegnu katastrofalne posledice promene klime. Međutim, od 1998. godine naovamo globalna temperatura se skoro uopšte nije promenila. Apokaliptičke vizije koje se oslanjaju samo na porast temperature postajale su sve manje uverljive, i zato su alarmisti poslednjih godina prestali da govore o globalnom zagrevanju, jer su promovisali novu agendu nazvanu — “klimatske promene”. Ovo je vrlo zgodna promena paradigme, jer više ne morate da se oslanjate isključivo na jedan faktor - zagrevanje, koje, kao što vidimo zna da “izda”. Od sada, problem su fluidne i sveprisutne klimatske promene, dakle, čovek će od sada biti kriv za apsolutno sve što se u tekućim meteorološkim zbivanjima može opisati kao čudno, ekstremno i neuobičajeno, bez obzira da li su to suše, poplave, hladnoće, vrućine, cikloni, anticikloni, uragani, topljenje leda, snežne oluje i slično. Ako je mnogo kiše, to je zbog “promene vremenskih režima kao posledica ljudske emisije ugljen-dioksida”, ako je suša

još i pre – to je “predvidiva posledica porasta globalne temperature. Ako ima mnogo uragana – kriv je okean koji se greje, ako je malo padavina – opet je kriv okean koji se greje. Ali, da ne bude zabune, i ako je mnogo hladno, to takođe ukazuje na abnormalne “klimatske promene” za koje je inače “nauka dokazala” da ih izaziva čovek, pa se tako čak tvrdilo da pojačane ledene oluje u Kanadi prethodnih zima imaju veze sa globalnim zagrevanjem. Marta 2007. jedan američki NGO aktivista je poslao svoje ljude na Arktik da “dokažu” kako se led tamo topi i krajem zime i da je stvar dogorela do nokata. Kada su se ljudi našli usled arktičke ciče, na –35 stepeni, i kad se jedan od njih skoro smrztio, njihov šef je za to okrivio globalno zagrevanje, i “nepredvidivost” koju ono nosi (!?).

Šnajderovsko-hansenovsko shvatanje nauke kao individualno dozirane mešavine teorije i laganja u višem političkom interesu postalo je vrlo rašireno i uobičajeno; naučnici koji ne žele da promovišu agendu borbe sa klimatskim promenama bivaju označeni kao lobisti naftnih grupa, gube fondove za istraživanja, njihovi radovi se mnogo teže objavljuju u stručnim časopisima, itd. Konformizam sa političkom zloupotrebom nauke postao je tako ultimativni način profesionalne i socijalne promocije jednog istraživača nauke o klimi.

Posebnu ulogu u širenju i utvrđivanju ove Schneiderovske koncepcije “efikasne” nauke ima *Međuvladin panel o klimatskim promenama – IPCC* (Intergovernmental Panel of Climate Change), ekspertsko-političko telo koje su formirale UN sa neskrivenim ciljem da svojim naučnim autoritetom promoviše političku agendu globalnog zagrevanja. IPCC je glavni i najubojitiji instrument političke zloupotrebe nauke o klimi. To se dobro vidi već po osnivačkom dokumentu ove organizacije - *Principi rada IPCC*, gde se kaže da je njihov cilj da “koncentrišu svoje aktivnosti na podršku Okvirnoj konvenciji OUN o klimatskim promenama”. Pomenuta konvencija, između ostalog kaže da su “globalne klimatske promene i njihovi negativni efekti od zajedničkog interesa za celo čovečanstvo”, kao i da “globalna priroda klimatskih promena traži efikasan međunarodni odgovor”. Tako vidimo da, po sopstvenom glavnom dokumentu IPCC, funkcija ove organizacije nije da se bavi naučnim objašnjenjem klimatskih promena, kako se često tvrdi u popularnim medijskim prezentacijama, već da podržava političku agendu birokrata UN, koji su, nezavisno od nauke, već razvili svoju “teoriju” klimatskih promena. Oba poslednja šefa IPCC to uopšte nisu krili. *Robert Watson*, predsedavajući IPCC u vreme izveštaja iz 2001, je rekao da “*ovaj izveštaj daje podsticaj vladama u svetu da ispune svoje obaveze u pogledu smanjenja emisija gasova staklene bašte*“. Sadašnji predsedavajući *Rajendra Pachauri* je, ako je to uopšte moguće, još jasniji: “*Mislim da nauka mora da obezbedi ubedljive razloge i logiku za akcije smanjenja emisija CO₂, i ja se nadam da će IPCC biti u stanju da ubuduće obavi tu funkciju*“. Dakle, oni svoj zadatak ne shvataju kao neutralno sumiranje naučnih znanja, već kao aktivno lobiranje za smanjenje emisija gasova staklene bašte, tako što će “proizvoditi” naučna objašnjenja koja će političari moći da iskoriste kao opravdanje za političku akciju u tom pravcu. Zato je vrlo zagonetno uporno ponavljanje medija da je IPCC “vodeći naučni autoritet” za klimatske promene.

Istorijat manipulacija ove organizacije je vrlo dugačak. Jedna od najdrastičnijih je izdavanje takozvanih sažetaka za političare (summary for policy makers), rezimea izveštaja naučnika IPCC na 20-ak strana, koje ne rade sami naučnici. Te sažetke rade predstavnici vlada, i to konsenzusom svih učesnika. Dakle, naučnici nemaju nikakvog uticaja na sadr-

žaj sažetka koji će se pojaviti, i koji će onda javnost koristiti kao navodni izraz stanja naučnog znanja. Sadržaj tih sažetaka je najčešće kompromis koji iza zatvorenih vrata postižu birokrate UN i koji ne odgovara nužno duhu, a često ni slovu naučnog izveštaja. Analizom sažetka za političare, i originalnog izveštaja, više autora je pokazalo da su zaključci za političare bili dramatičnije intonirani, da su sistematski uklanjali sve ograde, neizvesnosti i sumnje koje su imali naučnici, a ponekad su i potpuno iskrivljeno predstavljali zaključke naučnika. Bila su najmanje dva velika skandala u tom pogledu. U izveštaju iz 1995. stoji čuvena rečenica da “*raspoloživa evidencija ukazuje na značajan antropogeni uticaj na klimatske promene*” koja je hiljadama puta citirana, i mnogi je smatraju odlučujućim faktorom koji je mnoge vlade naveo da potpišu Kjoto protokol. Ipak, pri uvidu u naučni izveštaj nije se mogao pronaći nikakav osnov za takvu tvrdnju. Ispostavilo se da je ta rečenica bila umetnuta od strane birokrata naknadno, pošto je *scientific review* već bio završen. Drugi sličan skandal je izbio sa summarijem iz 2001, i sastojao se u tome što je u njemu pisalo da će temperatura porasti 1.5 do 6 stepeni, iako u izveštaju naučnika nema ni govora o gornjoj cifri od 6, već samo 4,8 stepeni! Političarima i birokratama UN cifra od 4,8 stepeni se naprosto učinila nedovoljno alarmantnom, pa su je, kako neki svedoci kažu, u 11 sati noću, u kancelariji šefa IPCC, prepravili u 6! Treći skandal se tiče najnovijeg sažetka iz 2007, koji je objavljen 2. februara ove (2007) godine. Zagonetka je što je sažetak objavljen, ali će se zato sa objavljivanjem celog izveštaja sačekati najmanje još četiri meseca. Zašto? Evo odgovora: “*Potrebno je uskladiti detalje izveštaja i sažetka za političare*“, kaže *Rajendra Pachauri*, šef IPCC. Dakle, potrebno je malo “doterati” izveštaj naučnika u onim tačkama gde on odstupa od unapred donesene političke odluke da je “čovjek odgovoran za 90% globalnog zagrevanja”.

U onome što sledi ispitaćemo nekolicinu široko prihvaćenih gledišta u javnosti za koja se tvrdi da se zasnivaju na naučnom znanju, a koja po pravilu predstavljaju mitove alarmističke propagande koji nisu zasnovani na nauci i ne korespondiraju činjenicama.

Alarmistički mitovi

Mit 1: Konsenzus naučne zajednice: Sadašnji šef IPCC, *Rajendra Pachauri* izjavio je neposredno uoči izdavanja sažetka najnovijeg izveštaja, da je svrha celog izveštaja da “stavi tačku na polemike oko uzroka globalnog zagrevanja”. Alarmističke organizacije i političari koriste IPCC kao argument da je nauka odredila uzroke globalnog zagrevanja i da je svaka dalja rasprava nepotrebna. Svako kritičko gledište na oficijelnu teoriju oni ocenjuju kao “sejanje konfuzije”, što podseća na način na koji svi totalitarni pokreti doživljavaju javnu kritiku. I ovaj sindrom militantne netolerancije prema skepticima je vrlo raširen; čak i na navodno neutralnoj *Wikipediji* pod odrednicom “global warming controversy”, posle relativno korektnog prezentiranja stavova i jedne i druge strane, ide čitav odeljak u kome se tvrdi da naftna industrija finansira skeptike. Ali, zato ne piše da je recimo *James Hansen*, jedan od najglasnijih alarmista među naučnicima, koji je optužio administraciju predsednika *Buša* za “cenzuru nauke” deset dana pred predsedničke izbore, zapravo bio na platnom spisku fondacije supruge senatora *Kerija*, njegovog pro-

tivkandidata. Svi disidentski glasovi se tako jednostrano označavaju ili kao lobistički ili kao mišljenja neke tvrdoglave grupe fanatika.

Ipak, nikakav konsenzus u naučnoj zajednici ne postoji po ovom pitanju. Na sajtu *World Climate Report*, koji uređuju trojica poznatih klimatologa, mogu se pročitati izveštaji i rezimeji iz desetina i čak stotina naučnih radova objavljenih u stručnoj klimatološkoj literaturi koji su vrlo skeptični prema oficijelnoj teoriji globalnog zagrevanja, i koji otvoreno dovode u pitanje njene osnovne teorijske postavke, da ne govorimo o praktičnim zaključcima. Tu nije reč o propagandnom štivu aktivista i lobista, već o naučnim radovima uglednih profesora sa vodećih američkih i svetskih univerziteta koji su prošli strogu naučnu recenziju (peer review) i objavljeni u vodećim časopisima poput *Nature*, *Science*, *Geophysical Research Letters*, *Environmental Geology*, itd.

Kada je *Stiven Harper* postao kanadski premijer prošle (2006) godine, on je dobio pismo koje je potpisalo preko 60 istaknutih klimatologa i geofizičara iz Kanade, Amerike, Novog Zelanda i Evrope, u kome od njega traže da ne podrži Kyoto protokol. U tom otvorenom pismu 60 klimatologa, među kojima je i nekolicina članova IPCC, između ostalog se kaže i sledeće: *“Empirijski podaci ne podržavaju sadašnje kompjuterske modele klime, tako da ima malo razloga da verujemo modelskim predviđanjima budućnosti. Ali, upravo to je ono što rade Ujedinjene Nacije (UN) u stvaranju i promovisanju Kjoto protokola i što je na delu u alarmističkim predviđanjima na kojima je klimatska politika Kanade zasnovana... I dok samouverene proklamacije naučno nekvalifikovanih ekoloških grupa mogu poslužiti za senzacionalističke vesti, one ne mogu biti osnova za ozbiljno formulisanje politike. Studije globalne klime su, kao što ste vi rekli, “nauka u nastajanju”, i to jedna od možda najsloženijih koje su se ikad pojavile. Možda će proći mnogo godina pre nego što u potpunosti razumemo klimu na Zemlji. Bez obzira na to, značajni napredak je načinjen u poslednje vreme, posle donošenja Kjoto protokola, i mnogo toga nas danas ubeđuje u bespredmetnost briga oko rastuće emisije gasova staklene bašte. Ako bismo se vratili u sredinu 1990-ih godina i znali ono što danas znamo o klimi, Kjoto sigurno ne bi postojao, zato što bismo zaključili da je nepotreban... Da su “klimatske promene stvarne” predstavlja besmisleni frazu koju aktivisti stalno koriste da bi ubedili javnost da je klimatska katastrofa neizbežna, a čovek uzrok te katastrofe. Nije-dan od tih strahova nije opravdan, globalna klima se menja sve vreme zahvaljujući prirodnim uzrocima, i uticaj čoveka je još uvek nemoguće odvojiti od prirodnih odstupanja.”*

Među radikalnim skepticima su jedan profesor Richard Lindzen sa čuvenog MIT, jedan od vodećih svetskih klimatologa što priznaju i njegovi protivnici, zatim dr Habibulo Abdusimatov, predsednik Ruske akademije nauka i vodeći ruski astrofizičar, Wili Soon i Salie Balunas sa čuvenog Harvard Univerziteta, Henrik Svensmark sa Danskog nacionalnog Centra za proučavanje svemira, profesor Zbignjev Javorovski sa varšavskog Instituta za radiologiju, ranije glavni ekspert UN za određivanje atmosferske koncentracije CO₂, ili profesor William Grey sa Kolorado Univerziteta, jedan od najboljih poznavalaca uragana na svetu, zatim profesor Chris Lindsea sa Univerziteta Oklahome, takođe čuveni istraživač uragana koji je pre nekoliko godina, zbog politizacije te organizacije, napustio mesto šefa IPCC za pitanja uticaja globalnog zagrevanja na ekstremne vremenske pojave

itd, i desetine drugih osoba sličnog kalibra. To nisu amateri i lobisti, već spadaju među sam vrh klimatologa i geofizičara na planeti. Naravno, njihovo prisustvo nije nikakav automatski *dokaz* da su skeptičke teorije o globalnom zagrevanju *ispravne*, već samo da ne postoji nikakav konsenzus u naučnoj zajednici oko tog pitanja.

Osim toga, sporno je i značenje samog argumenta o konsenzusu u naučnoj raspravi, čak i da on postoji. U srednjem veku je postojao konsenzus o tome da je Zemlja ravna ploča, a Bruno je spaljen jer je tvrdio da ona nije centar svemira. U nauci većina ne znači nužno da ste u pravu. Kada je svojevremeno objavljena knjiga “100 naučnika osporava teoriju relativiteta”, Albert Ajnštajn je začuđeno upitao: “pa ako su tako sigurni da su u pravu, dovoljan je bio i jedan”? Čim neko ima stalnu potrebu da dokazuje kako je njegovo gledište u većini, to već govori o manjku samopouzdanja u vlastite argumente i želji da se učutkaju oponenti.

Mit 2: Zagrevanje izazivano od strane čoveka: Jedino što je u naučnoj zajednici do sada nedvosmisleno empirijski dokazano u vezi globalnog zagrevanja jeste da je globalna temperatura u poslednjih 150 godina porasla oko 0,6 stepeni Celzijusa sa marginom greške od 0,2 stepena. To su podaci koji su dobijeni sa velikog broja meteoroloških stanica na površini Zemlje u prethodnih 150 godina.

Ključna dogma na koju se oslanja alarmizam jeste ta da je čovek odgovoran za ovaj rast globalne temperature, i ta dogma je samo postulirana u obliku teorije, ali ne i dokazana. Teorija je jednostavna: Sunčevi zraci prodiru kroz atmosferu Zemlje, padajući na njenu površinu, jedan deo biva upijen, a veći deo se vraća u svemir u obliku radioaktivne energije. Ipak, gasovi poput metana i CO₂ koji se nalaze u atmosferi, zadržavaju jedan deo te energije u obliku toplote po principu po kome folija staklene bašte zadržava energiju Sunca i emitujući energiju nazad – greje prostor na površini planete. Poslednjih 100 godina ta zavesa od GSB je “zgusnuta” zbog uticaja ljudskog faktora (emisija CO₂) što dovodi do povećanog zagrevanja cele planete. Podaci sa Zemljine površine, koji kažu da se globalna temperatura za 150 godina povećala oko 0,6 stepeni, naizgled potvrđuju ovu teoriju.

Ali, ovde se javljaju prvi problemi. Po pretpostavkama iste teorije, niži slojevi atmosfere bi trebalo da se zagrevaju još i više od same Zemljine površine, posebno u tropskim krajevima. Ipak, prema podacima koje dobijamo iz vazdušnih balona i satelita, koji mere temperaturu nižih slojeva atmosfere, globalna temperatura se od 1979. do danas znatno manje promenila od one na površini. Dodatno, ovaj efekat bi morao da bude najizraženiji iznad tropa, ali je tamo rast temperature na površini duplo viši od onog u atmosferi. Paradoks je očigledan: ako je teorija GSB tačna, onda bi temperature u nižim slojevima atmosfere trebalo da budu više nego na Zemlji, a one su niže! S druge strane, po istoj teoriji bi na površini Zemlje, polovi trebalo da se greju daleko više od tropskih krajeva i umerenog pojasa. Ipak, podaci kažu da se najviše zagreva umereni pojas severne hemisfere, dok je temperatura na Grenlandu niža danas nego pre 50 godina, a na južnoj hemisferi trend je potpuno obrnut od predviđanja teorije; što idemo dalje od ekvatora ka južnom polu –

zagrevanje je sve manje, a na Antarktiku zapravo imamo zahlađenje kroz čitav 20. vek! Za ovo oficijelna teorija naprosto nema nikakvo objašnjenje. Podaci očigledno “ne saraduju”.

Jedno od mogućih objašnjenja ovih diskrepanci jeste da je globalno zagrevanje na površini niže nego što se tvrdi, tj. da su podaci meteoroloških stanica sa Zemlje nedovoljno pouzdani. Njihova margina greške je duplo veća od margine greške satelitskih merenja. Drugo, najveći broj meteoroloških stanica se nalazi u gradovima. Pre 100 ili 150 godina ogromna većina njih su bile locirane u gradovima koji su bili višestruko manji, ili pak u selima koja su u međuvremenu prerasla u gradove. Recimo, glavna referentna meteorološka stanica u Beogradu se koliko pre Prvog svetskog rata nalazila u kukuruzištu, da bi danas bila locirana u centru grada, između blokova betona i asfalta. Nije svejedno da li se temperature očitavaju u prirodi ili u centru megalopolisa; da li ste na vrelom avgustovskom danu u Košutnjaku ili na Terazijama, jer na Terazijama niste u stanju da izolujete ono što je prava temperatura od virtuelnog “urbanog efekta” asfalta i betona. Oko 95% svetskih meteoroloških stanica je u srednjim i velikim gradovima. Po nalazima profesora Ballinga sa Arizona Univerziteta, efekat “urbanog zagrevanja”, zajedno sa povećanim korišćenjem zemlje i promenama u sistemu merenja temperature bi mogao da bude odgovoran za približno polovinu očitnog porasta temperature u proteklih 30 godina. Po podacima iz meteoroloških stanica lociranih na selima iz Severne Amerike i Evrope, gde je urbani efekat gotovo isključen, temperatura u poslednjih 30 godina je zapravo blago opala! Slični podaci se dobijaju i analizom takozvanih temperaturnih proxy-ja, poput godova na drveću, kiseoničnih izotopa iz ledene kore i drugih, koji se koriste za rekonstrukciju klime u prošlosti, a koji pokazuju odsustvo ozbiljnijeg zagrevanja u poslednjim decenijama, za razliku od jasnog zagrevanja koje se na istim proxxy-ima vidi u 1920-im i 1930-im godinama.

Jedan od daljih ugaonih kamenova oficijelne teorije staklene bašte jeste navodna kauzalna veza između porasta koncentracije CO₂ i porasta temperature. Ali, i tu imamo veliki problem – najveće zagrevanje je zabeleženo do kraja 1930-ih godina, kada je emisija CO₂ bila zanemarljiva u odnosu na današnju. Od 1940-ih do 1970-ih godina, periodu najdrastičnijeg povećanja emisija CO₂ – imamo zapravo trend zahlađenja! Kako sad to??? Objašnjenje koje daje IPCC je sledeće: zbog istovremenog brzog rasta emisije sulfata i aerosola koji hlade atmosferu, zagrevanje je bilo privremeno odloženo. Kada je od 1970-ih godina uvedena obaveza montaže filtera za prečišćavanje ovih “rashlađujućih” materija, zagrevanje se nastavilo. Ali, problem je u tome što se zahlađenje najdrastičnije osetilo na južnoj hemisferi na kojoj jedva da je i bilo aerosola!

Toliko promovisana korelacija između rasta temperature i rasta koncentracija CO₂ izložena je dodatnim izazovima. Podaci paleoklimatologa (dobijeni analizom ledene kore sa Grenlanda i Antarktika) pokazuju da su u dalekoj prošlosti postojale drastično više koncentracije CO₂ nego danas, a temperatura je bila ili neznatno viša ili čak niža. Po podacima prof. Yappa i Potsa objavljenim u časopisu *Nature*, pre 50 miliona godina koncentracija CO₂ je bila 6 puta veća nego danas, a temperatura viša za samo 1,5 stepeni. U periodu Ordovik pre 440 miliona godina koncentracija CO₂ je bila viša čak 18 puta nego danas, a najveći deo kontinenata i na severnoj i na južnoj hemisferi je bio prekriven ledni-

cima! Istovremeno, svakom porastu CO₂ u prošlosti *prethodio je* porast temperature i to od 1.000–13.000 godina. Dakle, rast CO₂ je bio *posledica*, a ne *uzrok* zagrevanja. Ako je u prošlosti CO₂ bio efekat zagrevanja, postavlja se pitanje zašto bismo verovali da danas emitovani humani CO₂ predstavlja uzrok zagrevanja? Činjenice samo potvrđuju ovu dilemu: najveći deo modernog zagrevanja Zemlje se desio do kraja 1940-ih godina, do kada je emisija humanog CO₂ bila minimalna. U periodu od tada naovamo, kada je izbačeno preko 80% ukupnih količina CO₂ – temperatura je zapravo stagnerala, sa trendom pada od 1945-1977, i porasta od 1977. do danas. Rast temperature od 1910–1940. bio je identičan onom od 1975–2005, iako je količina emitovanog CO₂ 1910. godine bila 13 puta manja od današnje!

Dodatni veliki problem za oficijelnu teoriju globalnog zagrevanja predstavlja činjenica koju su potvrdili astronomi i astrofizičari NASA-e, da se globalno zagrevanje slično onom na Zemlji, a ponegde i mnogo drastičnije, beleži na skoro svim planetama Sunčevog sistema. Na Marsu se ubrzano otapaju ledene kape, mnogo drastičnije nego na Zemlji, zapravo “enormnom brzinom”, kako se tačno izrazio istraživač NASA-e, Majkl Malin. Podaci pokazuju da je na Jupiteru temperatura porasla poslednjih godina preko 5 stepeni Celzijusa. Globalno zagrevanje je takođe na delu i na Plutonu i Saturnu. U nekoliko studija 2005. je potvrđeno da se globalno zagrevanje dešava i na Veneri. Čak je dokazano da se i jedan Neptunov mesec (Triton) nalazi takođe u fazi globalnog zagrevanja. Jednostavno pitanje za alarmiste bi glasilo – šta je uzrok globalnog zagrevanja na Marsu, Jupiteru, Plutonu, Veneri ili Neptunovom Tritonu, i da li treba da zaključimo da su na neki misteriozni način Exxon Mobile i Haliburton instalirali svoje pogone praktično po celom Sunčevom sistemu da bi nekontrolisanim pumpanjem CO₂ i tamo proširili Zemaljsko globalno zagrevanje???

Mit 3: Zagrevanje u 20. veku je bez presedana: Koliko puta ste u prethodnih 5 godina čuli da je “poslednja decenija 20. veka bila najtoplija u celom milenijumu”, ili da je “1998. bila najtoplija godina u poslednjem milenijumu”? Verovatno bi se pojavljivanje obe ove mantre samo u našim medijima merilo pre hiljadama nego stotinama referenci.

Teza da je nivo zagrevanja na Zemlji nezabeležen u poslednjih hiljadu godina je dobila prominentno mesto upravo u izveštaju IPCC iz 2001. godine. Namera je bila jednostavna – pošto je zagrevanje u 20. veku navodno po obimu neuporedivo sa bilo kojim ranijim, onda mora da su sada neki drugi uzroci u pitanju, recimo čovek, a ne prirodne varijacije klime kao u prošlosti. Poseban publicitet u ovom naporu IPCC je dobio takozvani “hokejaški štap” (hockey stick), jedan od omiljenih grafikona kojim su alarmisti plašili javnost i “dokazivali” antropogeni uticaj na klimu. U tom grafikonu je data rekonstrukcija temperature u poslednjih hiljadu godina, i po njoj se temperatura skoro uopšte nije menjala u celom tom periodu, a onda je u 20. veku naglo porasla. Linija grafikona u prvih 900 godina izgleda kao prava drška hokejaškog štapa, a u poslednjih 100 godina naglo savija uvis, slično dršci na pomenutom štapu. Zaključak je jasan – dok se čovek nije umešao, klima je bila stabilna, a čim je on počeo da razvija industriju i emituje CO₂ u atmosferu, temperatura je skočila do nezabeleženih razmera.

Ova teorija se jasno sukobila sa već dobro potkrepljenim tezama u klimatologiji o postojanju toplog Srednjovekovnog perioda od 9–13. veka u Evropi i “Malog ledenog doba” otprilike od 14. do 19. veka, periodima velikih prirodnih varijacija klime. Na “hokejaškom štapu” prezentiranom u izveštaju IPCC – nije bilo traga ni od toplog perioda, ni od malog ledenog doba. Dokazi da su i jedno i drugo postojali u Evropi odbačeni su sa obrazloženjem da je reč o “anegdotskoj evidenciji” i što je još važnije, da su to bili samo lokalni klimatski fenomeni u srednjim geografskim širinama Evrope, bez uticaja na globalnu klimu, posebno u polarnim i tropskim krajevima, kao i van Evrope. Pri tome, jedina evidencija za ovo novo i kontroverzno gledište IPCC je bio jedan članak objavljen u časopisu *Nature*, Michael Manna i njegovih kolega koji su predstavili taj grafikon kao rezultat svoje rekonstrukcije temperature u severnoj hemisferi iz godina na drveću. Za divno čudo, u svom prethodnom izveštaju iz 1995. sâm IPCC je dao potpuno drugačiji grafikon koji jasno pokazuje da je srednjovekovni topli optimum bili daleko topliji od 20. veka, tako da je hokejaški štاپ predstavljao vrlo drastično, i za IPCC nekarakteristično, odstupanje od mejnstrim naučnih teorija. No ovo će nas mnogo manje začuditi ako imamo na umu da je glavni autor pomenute studije Michael Mann ekspresno promovisan u šefa odseka za paleoklimatološka istraživanja u IPCC!

Naravno, čitav niz rekonstrukcija klime koje su vršene na raznim mestima van Evrope dokazao je, u skladu sa ranije utvrđenim propozicijama nauke o klimi, da su malo ledeno doba i topli srednjovekovni period bili globalni, a ne lokalni evropski fenomeni. Salie Balunas i Willy Soon sa Harvarda su objavili studiju u kojoj navode preko 240 različitih israživanja koja su donela temperaturne rekonstrukcije prošlosti, a koja skoro bez izuzetka identifikuju znatno toplije vreme od današnjeg širom planete od 800-1300. godine i znatno hladnije od 1300–1850. U nekim od novijih istraživanja, Polissar, P.J., M. B. Abbott, A. P. Wolfe, M. Bezada, V. Rull, and R. S. Bradley su pokazali u svom radu objavljenom u časopisu *Proceedings of the National Academy of Sciences* da je malo ledeno doba postojalo i u Južnoj Americi. Analizom jezerskih sedimenata u venecuelanskim Andima, oni su pokazali da je temperatura tokom MLD u Andima bila niža za oko 3,2 stepena nego danas, i da je glavnog uticaja na to imala relativno niska Sunčeva radijacija.

Osim toga, postoji još niz temperaturnih rekonstrukcija iz drugih krajeva van Evrope. Recimo, Alice Newton sa Univerziteta Južne Karoline je pokazala da je voda u basenu Indijskog okeana u periodu od 10–14. veka bila toplija i slanija nego danas, a Wilsson da su klimatski obrasci na Novom Zelandu za vreme toplog perioda i mini ledenog doba odgovarali onima u Velikoj Britaniji, dakle tri-četiri veka oko 1.000 godine bili su znatno topliji nego danas, a period posle znatno hladniji. Takođe, konvergencija sa evropskim modelom klimatskih promena u prošlosti je dokazana i u Australiji. P.D.Tyson i njegov tim su dokazali da je u Južnoj Africi tokom srednjovekovnog toplog perioda temperatura bila preko 3 stepena viša od današnje. Profesor De Freitas sa Univerziteta James Cook iz Sidneja navodi preko 20-ak studija koje sve bez razlike pokazuju postojanje malog ledenog doba i toplog srednjovekovnog perioda širom sveta, sa temperaturama daleko višim od današnjih. Profesor H. Lamb je pokazao da je prosečna temperatura u svetu u vreme srednjovekovnog toplog optimuma bila u proseku viša za 1.5 stepeni nego danas, a u nekim krajevima i do 3 stepena viša. Granica šuma u Kanadi je bila 130 km severnije

nego danas, a bogati vinogradi su cvetali u Poljskoj, Engleskoj i Škotskoj, da bi bili uništeni početkom malog ledenog doba od 1400. godine, da se ne oporave do današnjeg dana. Čitave kolonije Vikinga su postojale na Grenlandu baveći se zemljoradnjom, između ostalog uzgajanjem pšenice (!), na ostrvu na kome je rasla bujna vegetacija, pa je i dobilo iz današnje perspektive krajnje čudno ime – Zelena zemlja. Smokve su rasle u rurskoj oblasti, a masline u Lombardiji. Vinogradi su se u Nemačkoj nalazili na nadmorskoj visini i do skoro 800 metara, za razliku od današnjih koji su na maksimalnoj visini od 560 metara, što odgovara temperaturnoj razlici od 1,4 stepena Celzijusa. Švedski naučnici su dokazali da su u Baltičkom moru postojale suptropske vrste algi koje su nestale sa malim ledenim dobom, kada je Baltičko more preko zime bilo potpuno zaleđeno (ljudi su putovali konjima iz Poljske u Švedsku preko zaleđenog Baltičkog mora, odmarajući se uz put u kafanama, improvizovanim na ledu). Što je važnije, alge toplih mora se još nisu pojavile u Baltiku, što svedoči da se moderno zagrevanje još nije ni približilo srednjovekovnom. Istovremeno, naučnici su pronašli, datirane u isti period, ostatke vrlo brojnih kolonija morskih slonova na Antarktiku kojih danas tamo nema, jer je klima suviše hladna za njih. Po obimnoj studiji naučnika sa Univerziteta Harvard samo u prethodnih hiljadu godina je bilo više različitih perioda od po 50 godina koji su bili topliji od poslednjih pola veka. A rimski klimatski optimum pre oko 2.000 godina je u proseku bio topliji za više od 2 stepena od sadašnjeg.

Uprkos vrlo bogatoj i nepobitnoj evidenciji da su topli period i ledeno doba postojali u celom svetu u prošlom milenijumu, IPCC se uporno držao svoje dubiozne pretpostavke o anomalijском zagrevanju u 20. veku, čak i kad se u poslednjih nekoliko godina pojavio čitav niz članaka koji su pokazali kako su metodologija i podaci kojima su operisali autori inkriminisane studije na koju se pozivao IPCC bili zapravo pogrešni i čak falsifikovani (!?). Autori te studije Mann i drugi, kako su pokazali McKitrick i McIntyre sa Gvelf Univerziteta u Kanadi, su čak popunjavali tabele pogrešnim ili već zastarelim podacima, da bi dobili rezultat koji žele, ili su izostavili podatke za ceo svet iz godina drveća posle 1980, podatke koje inače koriste za rekonstrukciju prošlosti, jer ti podaci pokazuju da od 1980. do danas nije bilo nikakvog zagrevanja. Posle diskreditacije od strane McKitricka i McIntyre-a nastala je prava kontroverza oko hokejaškog štapa u stručnoj javnosti i američki Senat je formirao tročlanu komisiju uglednih naučnika koja je trebalo da reši taj spor (Wegmanova komisija, po prof. Wegmanu sa George Mason Univerziteta). Konačni nalaz Wegmanove senatske komisije bio je da nalazi studije Mann i drugih “ne mogu biti potvrđeni na osnovu njihovih podataka”, što je bio samo učtiv način da se kaže da je reč o falsifikatu.

Zbog svega toga, u svom najnovijem izveštaju iz januara 2007, sam IPCC se konačno odriče hokejaškog štapa, premda dosta tiho i bez pompeznih fanfara sa kojima ga je svojevremeno promovisao, tvrdeći ovaj put kako su “neke novije studije pokazale veću prirodnu varijabilnost klime nego što se tvrdilo u našem prethodnom izveštaju”. Umesto pompeznog hokejaškog štapa, kao ilustraciju globalnog zagrevanja sad smo dobili mnogo skromniji grafikon koji prati rast temperature od 1860. godine naovamo. Koliki je ukupni kredibilitet IPCC-a najbolje svedoči činjenica da je on najpre nekritički preuzeo članak koji je negirao skoro sve što se zna o skorašnjoj klimatskoj istoriji Zemlje, i za koji se vrlo brzo ispostavilo da je zasnovan na pogrešnim podacima i pogrešnoj metodologiji,

samo zato što su nalazi tog članka u datom trenutku mogli biti iskorišćeni za alarmističku propagandu. A onda je odbio da javno prizna grešku, već je samo prećutno izostavio kompromitovani grafikon, bez izvinjenja javnosti. Naravno, i pored ovog delikatnog, tihog priznanja IPCC, nigde u medijima niste mogli čuti da je jedan od glavnih “dokaza” alarmista za takozvano “nezabeleženo zagrevanje u 20. veku” zapravo bio zasnovan na naučnom falsifikatu. Čujete samo ponovljene apokaliptičke tirade i predskazanja, kao da se ništa nije desilo!!!

Dakle, “hokejaški štap” ne postoji. Priča o njemu i navodno neviđenom zagrevanju u 20. veku je alarmistički mit zasnovan na jednom jedinom naučnom radu koji se temeljio na manipulaciji podacima i pogrešnoj metodologiji.

*Mit 4: Temperatura će rasti 1,4–6 stepeni do 2100. godine na osnovu pouzdanih kompjuterskih modela i prognoziranog rasta emisije CO₂: Najpre, kako smo videli ovo “predviđanje” od 6 stepeni je delo birokrata, a ne naučnika. Maksimalna prognoza naučnika je 4,5 stepeni. Dalje, ove prognoze su zasnovane na kompjuterskim modelima klime. Pretpostavke tih modela su teorija staklene bašte i pozitivni feed back oblaka i vodene pare. To znači da bi određena količina zagrevanja izazvanog od strane CO₂ vodilo većem isparavanju, a samim tim i takozvanoj amplifikaciji, tj. pojačavanju inicijalnog zagrevanja od strane vodene pare. Ali, ovo je potpuno nedokazana pretpostavka koja je empirijskim podacima iz 20. veka opovrgnuta, kada je došlo do zagrevanja od samo 0.6 stepeni. Štaviše, profesor Lindzen sa MIT-a i njegove kolege iz NASA-e su pokazali da je mnogo verovatnije da bi došlo do negativnog *feedbacka*, to jest do hlađenja Zemlje zbog intenzivnijeg formiranja oblaka na višim visinama koje reflektuju Sunčevu svetlost natrag u kosmos, i hlade Zemlju. Dalje, pretpostavka da su kompjuterski modeli pouzdani zasniva se na pretpostavci da su oni u stanju da demonstriraju prethodne klimatske promene u bližoj i daljoj prošlosti Zemlje. Međutim, oni to nisu, i to ne samo za periode udaljene desetina hiljada godina, poput vrlo toplog vremena u Miocenu, Eocenu i Kreotocenu, već i kod relativno novijih i kratkotrajnijih epizoda, poput rimskog klimatskog optimuma, toplog perioda srednjeg veka ili malog ledenog doba. Sve su to periodi mnogo veće varijabilnosti klime od današnje, u kojima nije bilo nikakvog vidljivog antropogenog uticaja. Jednostavno pitanje na koje nam IPCC nije dao nikakav odgovor glasi – zašto bismo verovali klimatskim modelima u pogledu prognoze budućnosti, kada oni nisu u stanju da objasne ništa iz klimatske prošlosti? Kad u prošlosti klimatskim promenama nije bio potreban nikakav čovekov uticaj da budu mnogo dramatičnije nego danas – zašto bi im taj uticaj bio potreban danas???*

Međutim, ima jedan još veći problem sa scenarijima IPCC o nivou budućeg zagrevanja. Čak i da apstrahujemo dilemu da li je CO₂ kriv za zagrevanje, i da li kompjuterski modeli ispravno reprezentuju klimatske promene, IPCC-ove prognoze budućeg rasta temperatura su krajnje neplauzibilne i iz ekonomskih razloga. Naime, cifre od 1,4 do 4 ili 5,8 stepeni porasta su dobijene u sklopu različitih scenarija porasta koncentracije CO₂ u atmosferi, koji su se temeljili na pogrešnim ekonomskim kalkulacijama budućeg ekonomskog rasta. Eksperti IPCC su, u prognozama budućeg ekonomskog rasta pošli od

računice po kojoj će privrede zemalja Trećeg sveta u narednih 100 godina rasti mnogo brže nego što je realno za očekivati, i nego što su rasle u prošlosti. U skladu sa tim, emisije CO₂ u njihovim projekcijama su bile drastično uvećane. Način na koji je IPCC došao do svojih preuveličanih projekcija jeste računanje svetskog bogatstva preko valutnog kursa, a ne preko tzv. pariteta kupovne moći. Da podsetimo, računanje dohotka konverzijom GDP per capita u dolarsku denominaciju putem valutnog kursa pokazuje samo nominalni, ali ne i realni dohodak neke zemlje. Jedino što postizete denominiranjem recimo indijskog dohotka u rupijima u američke dolare jeste saznanje šta bi prosečan Indus mogao da kupi za svoju platu u Čikagu ili Njujorku. Ali, problem je što on živi u Kalkuti i Bombaju! Pošto su cene u Indiji znatno niže nego one u SAD, onda je realna kupovna moć jednog dolara tamo daleko veća nego u SAD. Stoga je *realno* relativno siromaštvo Indusa u odnosu na Amerikanca znatno manje nego što pokazuju dolarske cifre njegovog dohotka. Da bi se stekla realna slika o odnosu dva dohotka, potrebno je izvršiti korekciju prema paritetu kupovne moći (PPP), odnosno pokazati koja količina dobara i usluga se realno može kupiti u nekoj zemlji za prosečan dohodak u toj zemlji, što je inače standardna i opšteprihvaćena procedura u ekonomskoj nauci, kada se radi o poređenju dohotaka različitih zemalja. Ali, eksperti IPCC su se opredelili da sve dohotke u svetu preko oficijelnih kursnih lista konvertuju u zajedničke dolarske denominacije i onda izračunaju sadašnji per capita dohodak svake zemlje koristeći za sve iste prosečne svetske cene dobara i usluga.

Jasno je i zašto. Računanjem nominalnog a ne realnog dohotka, IPCC je drastično potcenio sadašnje bogatstvo siromašnijih zemalja poput Indije i Kine, te time i precenio dubinu jaza u odnosu na razvijene koji one treba da savladaju, a time porast proizvodnje dobara koji će uslediti, a time i porast emisije CO₂. Koristeći ovaj metod IPCC je mogao da konstatuje, recimo, da je dohodak zemalja OECD 40 puta veći od dohotka Azije (Castles, Hendersson). Kada preračunate u terminima PPP ispada da je razlika samo 9.3 prema 1. Drugim rečima, IPCC je potcenio realni dohodak Azije oko 4 puta! Šta to praktično znači u smislu rasta emisije GSB u budućnosti? Po najgorem scenariju IPCC rast dohotka potreban da se postigne koncentracija CO₂ koja daje maksimalni porast temperature od 5.8 stepeni bi se dešavao po stopi od 2,8% ako koristimo valutne kurseve kao merilo. Međutim, ako u skladu sa korektnom PPP metodologijom to preračunamo u realni dohodak, rast koji bi trebalo da imaju “zemlje trećeg sveta” da bi izbacile dovoljno CO₂ da se izazove rast od 5.8 stepeni je oko 3.7% godišnje. To znači da bi dohodak celog sveta u narednih 100 godina trebalo da poraste 140 puta. Za poređenje, realni dohodak celog sveta je tokom 20. veka porastao oko pet puta. Najekstremniji scenario IPCC tako “pre-naduvava” ekonomski rast 25 puta od onog što je realno očekivati.

Što se tiče “blažeg” scenarija IPCC po kome će temperatura porasti od 1.4–2.5 stepeni do 2100. godine, on implicira da će dohodak u Aziji porasti 70 puta a u ostatku zemalja van OECD oko 30 puta. Opet za poređenje, Japan je zemlja koja je u 20. veku imala ubeđljivo najviši ekonomski rast na svetu, i uvećala je svoj realni dohodak 20 puta. Kolika je verovatnoća da će ostatak Azije rasti tri-četiri puta brže od Japana u 20. veku, a Južna Amerika i Afrika 1,5 puta brže? Dakle, čak i najblaži scenario IPCC je ekstremno neplauzibilan.

Inače, ovo nije prvi put da neko ekspertsko telo OUN izaziva naučni skandal svojim falsifikovanjem podataka tako što izbegava da dohotke preračuna preko pariteta kupovne moći. Sada već legendarni izveštaj UNDP-ja iz 1999. godine na koji su se neumorno kao na dokaz rastuće nejednakosti u svetu pozivali antiglobalisti, bio je zasnovan upravo na dohotku računatom preko denominacije u dolare putem valutnog kursa. I ovaj izveštaj je izazvao veliku polemiku da bi ga na kraju i sama komisija za statistiku OUN (UNSEC) odbacila, rekavši da sadrži “materijalnu grešku”, i UNDP je morao da je koriguje, objavljujući u sledećem izveštaju podatke preračunate prema PPP koji je, naravno, pokazao mnogo manji stepen nejednakosti. Ista stvar se desila sa izveštajem IPCC, s tom razlikom, što on, za razliku od UNDP, nije priznao svoju grešku. Mnogi istaknuti ekonomisti, uključujući i nekoliko nobelovaca, na čelu sa poznatim Amartjom Senom, jednim od vodećih eksperata u oblasti tzv. razvojne ekonomije (development economics) su oštro reagovali na ovakve ekonomske kalkulacije. Profesor Vilijam Nordhaus sa Yale Univerziteta je njihovu računicu nazvao “čistom budalaštinom”, a profesor Jesse Aufsabel sa Rokfeler Univerziteta je projekcije i scenarije IPCC, u svetlu ekonomske teorije koju su demonstrirali, opisao kao “priznanje da oni kolektivno ne znaju ništa, da nikakva nauka ne podržava njihovo zalaganje, i da politika snažno iskrivljuje njihove projekcije”.

Ali, kao što očigledna namerna greška UNDP nije sprečila antiglobaliste da trube o “rastućoj nejednakosti”, tako ni ista ta greška koju je namerno počinio IPCC nije sprečila alarmiste globalnog zagrevanja da nastave sa propagandom o katastrofalnom povećanju koncentracije CO₂ i globalne temperature.

Mit 5: *Otapanje lednika i glečera na polovima dovešće do ekstremnog porasta nivoa mora, potapajući mnoge priobalne krajeve.*

Ovo je jedna od katastrofičkih prognoza koja je najviše ponavljana prethodnih godina. U već pominjanom filmu *Inconvenient Truth* Al Gora tvrdi se, uz pozivanje na “nauku”, da će nivo mora porasti preko tri metra do 2100. godine! U tom istom filmu, kao i u mnogim drugim propagandnim materijalima, ukazuje se na navodno nezadrživi proces otapanja leda na Grenlandu, Antarktiku, te topljenja kontinentalnih glečera, itd. Odatle izvedene, sve vreme cirkulišu katastrofičke prognoze u medijima po kojima će nivo mora porasti za 1 metar do 2100. godine, a često i preko 3 metra. U pomenutom Al Gorovom filmu, na mestu gde su srušeni tornjevi WTO u Njujorku, 2100. godine se nalazi voda. James Hansen, jedan od najcitiranijih naučnika koji tvrde da je globalno zagrevanje alarmantno, najpre je tvrdio da će voda porasti čitavih 50 metara (!), a onda se korigovao, smanjujući prognozu na “samo” 10 metara. Prognoza IPCC je već skromnija – voda će po njihovom mišljenju porasti samo 14–43 cm u ovom stoleću.

Ali, podaci klimatologa kažu da se, uprkos svoj medijskoj propagandi, količina leda na Grenlandu i Antarktiku (na koje otpada 95 odsto leda na planeti Zemlji) zapravo povećala, a ne smanjila tokom poslednjih 30 godina, dok je nivo mora porastao jedva petnaestak santimetara u poslednjih 100 godina. Temperature na Grenlandu su niže danas nego pre 50 godina. Profesor Pjotr Chylek sa Univerziteta Dalhasi iz Kanade sumirao je ovako

klimatsku istoriju Grenlanda u 20. veku: “*Iako je dekada 1995–2005. bila relativno topla, skoro sve dekade od 1915. do 1965. su bile toplije od ove sadašnje, i to i na jugoistočnom i jugozapadnom delu Grenlanda* “. Pre 60 godina je tamo bilo manje leda nego danas. Nešto veće otkidanje santi leda na ivicama Grenlanda koje se primećuje poslednjih godina, po rečima profesora Lindzena sa MIT-a, najverovatnije je posledica pritiska koji rastuća masa leda na Grenlandu vrši na ivične delove, koji se na nekim mestima krune. Ironično, toliko medijski eksploatisane slike navodnog alarmantnog otapanja leda na Grenlandu su zapravo posledica *porasta* ukupne ledene mase na tom ostrvu.

Što se tiče Antarktika, on se kroz čitav 20. vek zapravo hladi i dobija na debljini ledene kore i to, prema nalazima naučnika sa Univerziteta Kalifornija u Santa Kruz, po enormnoj stopi od čak 27 milijardi tona novog leda svake godine. S druge strane, kontinentalni glečeri se, posle perioda topljenja do sredine 20. veka, poslednjih godina zapravo takođe uvećavaju.

Zbog svega toga nije ni čudo što podaci kažu da je nivo mora jedva nekoliko santimetara porastao u 20. veku (10–20 cm u zavisnosti od metodologije), uprkos ukupnom zagrevanju od oko pola stepena. Po podacima IPCC nivo mora je porastao 17 cm. Naravno, od IPCC niste mogli čuti da nivo svetskog mora *raste neprekidno* najmanje nekoliko hiljada godina unazad, i to po stopi gotovo identičnoj onoj iz 20. veka – 18 cm po stoleću! Da sumiramo – u 20. veku, u kome je došlo do nezabeleženog povećanja emisija CO₂, nivo mora je, po podacima samog IPCC, porastao jedan santimetar manje od prosečnog stoletnog porasta u prethodnih nekoliko hiljada godina. Dakle, ni u ovom slučaju nema nikakve katastrofe, već samo prirodnog procesa blage promene nivoa mora.

Mit 6: *Broj i učestalost ekstremnih vremenskih događaja poput uragana, oluja, suša i poplava je znatno povećan, posebno u Americi, ali i drugde, i biće još veći u budućnosti zahvaljujući globalnom zagrevanju.*

Ovaj mit je posebno dobio na snazi posle sezone neobično jakih uragana na Atlantiku 2005. godine. “Katarina” koja je opustošila Nju Orleans odmah je navela katastrofičare da za to proglase krivim industriju i predsednika Buša koji ne želi da potpiše Kjoto protokol i “spase planetu”.

Ali, i ovde se vrlo brzo javlja niz problema; podaci jednostavno ne potvrđuju teoriju. Kao glavni uzrok skorašnjih epizoda sa uraganima uzima se zagrevanje okeana u 20. veku koje ide naporedo sa zagrevanjem vazduha. Što je viša temperatura vode, to je veće isparenje, veće turbulencije, snažniji cikloni i oluje koji proističu iz njih. Međutim, upravo u Americi uragani pokazuju tendenciju slabljenja kroz 20. vek. Aktivnost uragana je bila niska početkom 20. veka, da bi onda ojačala i svoj vrhunac dostigla 1940-ih godina. Posle toga je dramatično padala, i taj trend se održao do danas, sa blagim porastom od sredine 1980-ih (koji još ni blizu nije dostigao nivo iz 1940-ih). Po nalazima ekipe profesora Lindsea-ja objavljenim u časopisu *Geophysical Research Letters*, po svim parametrima snaga uragana u Americi je zapravo opadala od 1940. do danas, dakle, mereno i

maksimalnom brzinom vetra i brojem oluja, i to kontinuirano. Recimo, maksimalna brzina vetra je opala za oko 8 km na sat ili oko 12%! Utisak da su uragani danas češći i jači nego pre potiče usled pojačanog izveštavanja u današnjoj eri elektronskih medija, koji praktično istog trenutka beleže događaje u bilo kom kraju sveta. Pre 100 godina nije postojala svest o tolikom broju razornih oluja širom sveta naprosto zato što je bilo mnogo manje medijskih izveštaja o tome, i nijedan od njih nije bio vizuelni.

Dalje, po podacima naučnika iz NASA-e, u poslednje vreme je došlo do velikog i po globalnim modelima klime neobjašnjivog *hlađenja* okeana; samo od 2003–2005. svetski okeani su izgubili preko 25% toplote koju su akumulirali globalnim zagrevanjem u proteklih 60 godina. Naučnici NASA-e tvrde da je toplota emitovana u svemir, jer nigde drugde nije mogla da bude identifikovana na Zemlji. Ovo ne samo da dovodi u pitanje bilo kakve prognoze o budućem jačanju uragana i oluja, nego dodatno kompromituje teoriju staklene bašte; ako je tako ogromna količina toplote mogla tek tako da “ispari” u svemiru, gde je onda famozna staklena bašta da je zadrži???

Po nalazima profesora Javorovskog sa Univerziteta Varšava, intenzitet i učestalost suša, poplava i oluja u Poljskoj u proteklih 100 godina takođe nije porastao. Recimo, u Krakovu je broj oluja sa velikom količinom padavina i gradom danas manji nego 1930. godine, i da se isto može reći za baltički region i njegove luke. On navodi mnoštvo radova koji slične statistike pokazuju za ceo svet. Nema povećanja intenziteta i broja ekstremnih vremenskih događaja.

Međutim, nije samo panika zbog oluja i uragana neopravdana, već i ona zbog navodnih suša i vrućina. Sveobuhvatno istraživanje pojave suša u Severnoj Americi profesora Andreadisa i Lettenmeira pokazalo je da su se periodi suša skratili od 1925. do 2003, i da su postali “ređi, manje oštri i da pokrivaju manji deo teritorije”. Ipak, ni u ovoj oblasti ne fali alarmizma u javnosti. Pre nekoliko godina u javnoj debati o globalnom zagrevanju u Evropi nastala je panika slična onoj u Americi vezanoj za “Katarinu”, zbog vrelog talasa u leto 2003. godine je u toku nekoliko nedelja u Zapadnoj Evropi nekoliko hiljada ljudi umrlo od vrućine. Ne treba ni naglašavati koliko dugo su potom sve novine bile preplavljene paničnim naslovima o nezapamćenom otopljanju koje će “u budućnosti biti sve gore i gore” i da će takvih vremenskih ekstrema (perioda izuzetno toplog i izuzetno hladnog vremena) biti sve više. Takođe, ne treba sumnjati u kojoj meri su alarmisti globalnog zagrevanja iskoristili ovu epizodu, slično onoj sa Katarinom, da dodatno pojačaju svoju presiju na političare u vezi redukcija CO2 i prihvatanja Kjotoa.

Tim naučnika sa Kolorado Univerziteta, u saradnji sa kolegama iz Francuske, je detaljnije istražio ovu epizodu. Njihov nalaz je da 2003. godina uopšte nije bila izuzetna po intenzitetu vremenskih anomalija, i da je takvih vrelih i hladnih talasa bilo mnogo više u drugim godinama i u drugim delovima sveta. Recimo, u trenutku kada je u Evropi vladala velika vrućina avgusta 2003, na preko 80% globusa temperatura je bila niža od prosečne. S druge strane, 1998. godine anomalijama ranga vrelog talasa 2003. u Evropi je bilo zahvaćeno preko 30% planete, dok je 2003. godine to bilo samo 2%. Dakle, suočavamo se sa istim problemom izveštavanja kao i sa uraganima, sa još jednim dodatkom blagog imperijalizma: kada su u pitanju poplave, uragani ili vrućine u kojima u “trećem svetu” stra-

daju hiljade ljudi, onda je to normalna stvar bez širih reperkusija, a kada nekoliko hiljada “nas” umre u Evropi od iznenadne vrućine, onda to mora da ima globalne reperkusije i po modele klimatskih promena i po politiku. Dodatno, u istoj studiji, naučnici sa Kolorado Univerziteta su statistički pokazali da u periodu 1979–2005. zapravo na globalnoj skali nije bilo nikakvog povećanja broja, ni intenziteta vremenskih anomalija. Drugim rečima, ekstremne epizode suša, poplava, uragana, su, bez obzira na manje zagrevanje planete, zapravo onoliko česte i snažne danas koliko su bile i pre 30 godina. Štaviše, njihov je zaključak da takvi ekstremni vremenski događaji nemaju nikakve veze sa trendovima temperatura, i da će se oni dešavati u budućnosti sa ili bez globalnog zagrevanja, po manje-više sličnom obrascu. U svom izveštaju iz 2001. ovo nedvosmisleno potvrđuje i sam IPCC: “*Ne postoje ubedljivi dokazi da su se karakteristike tropskih i vantropskih oluja promenile. Skorašnje analize promena ekstremnih lokalnih vremenskih događaja (tornado, oluja sa gradom, ciklona, itd) u nekoliko izabраниh regiona ne pružaju dokaze koji bi ukazali na dugoročne promene*“. Ako tome dodamo podatke o hlađenju okeana poslednjih godina, potpuno je jasno da povezivanje ekstremnih vremenskih događaja sa tzv. globalnim zagrevanjem nema nikakvog osnova.

Mit 7: *Kjoto protokol će spasiti planetu od globalnog zagrevanja. Ako za trenutak i ostavimo po strani rezerve u pogledu uticaja “čovekovog” CO2 na globalnu klimu, ostaje činjenica da je tzv. Kjoto protokol nemoguće opravdati na osnovu ekonomskih razloga. Već smo delimično to pitanje pretresli u kontekstu scenarija zagrevanja IPCC koji su sadržavali notorno lošu ekonomsku analizu.*

Kjoto protokol je međunarodni ugovor po kome bi države sveta trebalo da drastično smanje potrošnju uglja, nafte i gasa u narednom periodu. Na taj način smanjila bi se emisija CO2, a time i dalje zagrevanje planete.

Kao što je poznato, SAD, Rusija i Kina, tri najveća emitera ugljen-dioksida, nisu potpisale Kjoto protokol. Ali, čak i da pretpostavimo da ga one potpišu i da ispune sve njegove zahteve, rezultati bi bili skoro zanemarljivi. Po rečima Toma Wigley-a, inače jednog od žestokih zagovornika Kjotoa, protokol bi smanjio rast globalne temperature do 2100. godine za oko 0,07 stepeni, ili preciznije, učinio bi da se porast temperature koji bi se dogodio 2094, desi 2100. godine, što je znatno manje od međugodišnje prirodne varijabilnosti klime. Dakle, efekti bi bili takvi da se ne bi mogli ni izmeriti, a uz troškove koji bi vratili svetsku privredu 100 godina unazad.

Postavlja se pitanje: zašto se alarmisti toliko zalažu za primenu sporazuma koji očigledno neće ni u najboljoj varijanti imati nikakve vidljive efekte na klimu?

Cinični, i možda ne sasvim neistinit odgovor bi glasio: ali, imao bi velike štete po industriju i privredni razvoj. Oni ne žele toliko da postignu neki efekat oko klime, već u pogledu obračuna sa industrijom i privrednim razvojem koje vide kao smrtnog neprijatelja čovečanstva. Konstanta filozofije ekološkog alarmizma u 20. veku je uverenje da se bližimo katastrofi zahvaljujući aktivnostima čoveka. Zato, kod Kjoto protokola nije bitan

on sam po sebi, već je bitan pravac u kome on usmerava javnu debatu i politički proces. Njegovi tobožnji zagovornici, kao što vidimo, nemaju nikakvih iluzija u pogledu njegove notorne neefikasnosti. Ako Amerikanci i Rusi prihvate Kjoto, onda će njegovi zagovornici reći: da, gospodo skeptici, vi ste potpuno u pravu, Kjoto je neefikasan i nedovoljan. Hajde sada da smanjimo emisiju CO₂ još deset puta, na nivo iz 1900, jer će jedino tako klima biti stabilizovana, a ako se usprotivite bićete opet oglašeni za lobiste i plaćenike naftnih kompanija, kao što ste bili i onda kada ste se protivili Kjotou. Konačni cilj ekološkog pokreta zapravo ima malo veze sa bilo kojim konkretnim pitanjem, bilo ono globalno zagrevanje ili nešto drugo, već sa nametanjem određene političke agende i socijalnog inženjeringa. Kao što smo videli, 1970-ih godina je postojala jedna manja histerija globalnog zahlađenja, čiji su protagonisti bili mnogi ljudi koji danas predvode alarmizam globalnog zagrevanja. U međuvremenu su kao razlozi za državno uplitanje u ekonomsku aktivnost iznalaženi najrazličitiji izgovori. Lutanje zelenih u potrazi za predmetom svog aktivizma je najbolje u jednom televizijskom filmu opisala članica jedne britanske grupe "zelenih" koja je postala čuvena po svojim akcijama protiv genetski modifikovanih useva krajem 1990-ih (naime vandalskog uništavanja tih useva): "U to vreme smo se pitali čemu da se okrenemo. Bilo je raznih predloga, od globalnog zagrevanja, preko uništenja šuma, pa do ozonske rupe. Ja sam predložila genetski modifikovanu hranu, i to je prihvaćeno." Osnovna filozofska premisa tog pokreta – tehnofobija i prezir prema modernoj civilizaciji su njegova vodeća pokretačka snaga, bez obzira na oblik u kome se javljaju, a katastrofički strahovi i sejanje panike od smaka sveta samo oruđa ostvarenja tih ciljeva.

S druge strane, najveći deo ekološkog pokreta je proizašao iz stare socijalističke levice. Resantimani antikapitalizma i antiliberalizma su kod njega vrlo vidljivi, premda više nisu pomešani sa progresističkom verom u tehnološku civilizaciju, već izbijaju iz mračne apokaliptičke tehnofobije. Pripadnike ekološkog pokreta protivnici često nazivaju lubenicama (watermelons); spolja zeleni, iznutra crveni, sa primesama crnog. Ova slika dosta dobro odslikava njihov teorijski i ideološki profil. Zelena retorika zaista jeste samo spoljašnje, akcidentalno obeležje tog svetonazora, iza koje se krije neizmenjena stara vera u državnu kontrolu ljudskih života, ovaj put upakovana u pomalo arhaično i konzervativno viđenje tehnološke civilizacije kao pretnje čovečanstvu, što je bilo vrlo netipično za staru samouverenu levicu. Kako kaže indijski ekonomista Deepak Lal, diržištička zver se transformisala posle sloma komunizma, i u vremenu kretanja sveta od plana ka tržištu uzela oblik težnje ka birokratskoj regulaciji tržišta. Ekološka regulacija je jedna od najživljih oblasti ekspanzije mutiranog diržištičkog sindroma. Robert Bork, američki ekonomista i pravni teoretičar, primećuje isti preokret na američkoj levisi: najsnažniji aktivizam se pomerio od antimonopolskog inženjeringa i kontrole biznisa ka ekološkoj regulaciji. Vrlo karakteristično usvajanje ekološke retorike je primetno praktično kod svih levičarskih stranaka, a još i više kod akademika i novinara. Spoj tog novog diržišizma i ekološke litanije nije mimoišao ni IPCC; u njihovim izveštajima vidimo da se ovi naučnici ne ograničavaju na raspravu o klimatskim promenama, već zalaze daleko i u ekonomska pitanja. Tako da, recimo, tvrde da globalizacija doprinosi globalnom zagrevanju i da bi protekcionistička ekonomska politika bila više u interesu smanjenja emisija CO₂ i zaštite planete od globalnog zagrevanja.

Zračenje priče o globalnom zagrevanju na javnu i političku imaginaciju dešava se u još jednom smislu. Posle sloma socijalizma i diskreditacije i dramatične erozije države blagostanja pod naletima globalizacije, socijalistička levica je odustala od sna o socijalizmu koji bi bio uveden na nacionalnom nivou. Moć vlada da "hendluju" svojim parcijalnim merama izazove globalne konkurencije je drastično opala. Jedino rešenje za suzbijanje i ograničavanje tržišta i konkurencije sada je ojačavanje globalnih instrumenata političkog upravljanja, tj. globalne regulacije putem UN i drugih ustanova. Mnogi razočarani socijalistički mislioci i političari su veliki zagovornici svetske vlade i globalnog političkog upravljanja. Da bi ova težnja ka svetskoj vladavini elite političara i birokrata bila prihvaćena i legitimizovana od strane svetske javnosti, potrebno je tu istu svetsku javnost ubediti da u svetu postoje mnogi globalni problemi koji se mogu rešiti samo saradnjom vlada, ili još bolje, prenošenjem njihove moći nadnacionalnim (međunarodnim) birokratama. Da bi ideja svetske vladavine bila uverljiva potrebno je pronaći ili izmisliti globalne pretnje ili probleme. Navodni antiglobalisti, a u stvari razočarani socijalisti, zato ponavljaju da "za globalne probleme postoje samo globalni odgovori". U tom sklopu navodna opasnost od globalnog zagrevanja je jedna od tih navodnih "globalnih pretnji" – inicijalnih kapisli koje mogu biti korisno upotrebljene za legitimaciju uplitanja svetske birokratije u poslove nacionalnih vlada. Bivši predsednik Francuske Žak Širak je vrlo razotkrivajuće opisao šta je suština insistiranja EU na primeni Kjoto protokola: "Kjoto protokol je dobar prvi korak ka globalnom upravljanju". Stoga je jasno da histeriju globalnog zagrevanja treba gledati i u tom kontekstu – kao instrument jačanja političke moći onih grupa koje žele da suzbiju slobodnu konkurenciju i globalizaciju i potčine svet svom političkom diktatu. Kao što je H. Menecken to zgodno rekao "iza svake žurbe da se spase čovečanstvo, krije se žurba da se njime zavlada".

08. jul 2007. godine

Autor teksta: Ivan Janković